

Redaksioneel

Die bestuurs- en onderhoudsaspekte van gholfaansetperke

Daar kan aanvaar word dat die onderhoud en bestuur van gholfaansetperke in die toekoms progressief duurder sal word as gevolg van toenemende kompetisie vir water, grond en energie. Soos die aansprake van verskillende instansies op die benutting van beskikbare grond intensiveer, sal grond in stedelike gebiede wat nie geskik is vir ander doeleindes nie waarskynlik geoormerk word vir die ontwikkeling van parke en/of sportterreine. Sulke gronde is gewoonlik laagliggend, en word gekenmerk deur 'n hoë klei-inhoud en swak dreineringsvermoë en is derhalwe meer onderhewig aan 'n groot verskeidenheid probleme as die beter gedreineerde, hoërliggende gebiede in die landskap.

Die hoë mate van variasie en verskille ten opsigte van die bestuur en onderhoud van gholfaansetperke in Suid-Afrika het aanleiding tot die studie gegee en is spesifiek gemik op probleme rakende huidige bestuurs- en onderhoudsaspekte van gholfaansetperke. Huidige bestuurs- en onderhoudsprogramme wat op gholfaansetperke in Suid-Afrika toegepas word, is die resultaat van jare lange ondervinding plaaslik, en toepassing van riglyne en beginsels verkry uit oorsese literatuur en ondervinding. 'n Literatuurstudie is gedurende die ondersoek uitgevoer op die volgende bestuurs- en onderhoudsaspekte: a) tipe grasspesies, b) sny, c) bemesting, d) besproeiing, e) meganiese bewerking en e) patogene op gholfaansetperke. 'n Empiriese studie in die vorm van 'n vraelysopname, met verteenwoordigende vrae oor al die bogenoemde aspekte is op 33 gholfbane in die Witwatersrand-omgewing uitgevoer.

Finale resultate van die ondersoek dui daarop dat die grasspesies *Agrostis palustris* Huds. en *Cynodon dactylon* [L.] Pers op gholfaansetperke in die Witwatersrand-omgewing aangetref word. Uit die ondersoek het dit verder geblyk dat die effektiewe snyhoogte in die geval van albei grasspesies nie ooreenstem met voorskrifte in die literatuur nie en in die meeste gevalle laer is as die voorgestelde riglyne. Die feit dat laer effektiewe snyhoogtes beter resultate in terme van kwaliteit op die setperke lewer, beklemtoon dat riglyne in oorsese literatuur verskil van die heersende situasie in Suid-Afrika. 'n Gebrek aan bemestingsriglyne ten opsigte van die voedingsbehoefte van *A. palustris* en *C. dactylon* onder klimaatsomstandighede in die Witwatersrand-omgewing, lei onvermydelik tot onoordeelkundige bemestingspraktyke. In die meeste gevalle word daar oorbemes ten einde die verlangde speelkondisies op die setperke te bewerkstellig. Buiten dat dit onekonomies is, word die onmiddellike omgewing blootgestel aan 'n ernstige besoedelingsgevaar en groot hoeveelhede nitraat en fosfor beland in ondergrondse waterbronne. Daar word aanbeveel dat deur navorsing bemestingsriglyne gegenerer word en aan gholfaansuperintendente beskikbaar gestel word. 'n Gebrek aan besproeiingsriglyne lei onvermydelik daartoe dat groot hoeveelhede water op die setperke toegedien word. In die lig van die beperkte voorraad en toenemende druk op beskikbare waterbronne, gee onoordeelkundige besproeiing aanleiding tot vermorsing, asook dat bemestingstowwe uit die wortelsone van die setperke uitloog. Die teenwoordigheid van 'n dekgraslaag en/of matlaag hou negatiewe implikasies ten opsigte van

besproeiing en bemesting van die gholfaansetperk in en beïnvloed uiteindelik die kwaliteit van die speelkondisies. Dit is van kardinale belang dat die korrekte bewerkingspraktyke ten opsigte van vertikale sny, sandtopbedekking, ontkerning van die wortelsone en vruktanddeurlugting korrek moet geskied. Uit die ondersoek is daar vasgestel dat die riglyne wat vir die toepassing van bewerkingspraktyke op gholfaansetperke in die Witwatersrand-omgewing verskaf word, hoofsaaklik afkomstig is uit onderhouds- en bestuursprogramme op setperke met *A. palustris* en *C. dactylon* onder Amerikaanse klimaatsomstandighede. Ons aanbeveling is dat daar indringend gekyk moet word na bewerkingspraktyke onder Suid-Afrikaanse klimaatsomstandighede, veral vertikale sny, sandtopbedekking, ontkerning van die wortelsone en vruktanddeurlugting. Feitlik alle oorsake aangaande patogeneaktiwiteit kan herlei word na onoordeelkundige onderhouds- en bestuurspraktyke, waarvan bemesting en besproeiing seker die belangrikste is. Die meeste voorkomingsprogramme ten opsigte van patogenebeheer is van toepassing op Amerikaanse klimaatsomstandighede en die vraag ontstaan of dit werklik van toepassing is op klimaatsomstandighede in die Witwatersrand-omgewing.

Dit is duidelik dat 'n suksesvolle bestuurs- en onderhoudsprogram 'n integrasie van interafhanklike veranderlikes (sny, bemesting, besproeiing en meganiese bewerking) is, wat spesie-, kultivar- en omgewingspesifiek is.

Beskikbare literatuur oor die bestuur en onderhoud van gholfaansetperke is gebaseer op die resultate van navorsing gedoen onder klimaatsomstandighede wat verskillend is van heersende klimaatsomstandighede in Suid-Afrika. As uitvloeisel van hierdie ondersoek is dit van kardinale belang dat daar so spoedig moontlik op 'n gekoördineerde basis navorsingsprogramme geloods moet word ten einde probleme rakende onderhouds- en bestuursprogramme op gholfaansetperke aan te pak. Huidige navorsingstegnieke en kundigheid van plaaslike grond- en plantkundiges bied 'n uitstekende geleentheid vir gekoördineerde navorsingsprogramme om bepaalde vraagstukke op 'n wetenskaplike basis te ondersoek en praktykgerigte aanbevelings te maak. Finansiëring van sodanige navorsing behoort uit die bedryf te geskied, aangesien dit as 'n belegging gesien kan word in terme van uitbreiding van die sport gholf.

Daar behoort ernstig aandag geskenk te word aan intensiewe onderrigprogramme vir gholfaansuperintendente, op 'n informele sowel as formele basis, ten einde onderlê te word in fundamentele beginsels van onder andere grondkunde, plantkunde, patogenebeheer, onderhoud van gereedskap en toerusting, asook finansiële en personeelbestuur. Die daartelling van formele kursusse aan erkende tersiëre inrigtings, asook werksinkels en studiegroepe, sal die geleentheid aan gholfaansuperintendente bied om hulself beter te bekwaam.

C.J. VILJOEN* en J.D. THEUNISSEN
 Departement Plantkunde, Potchefstroomse Universiteit
 vir Christelike Hoër Onderwys, Potchefstroom, 2520